ایران

■ سال بیست و هفتم ■ شماره ۷۷۹۷ ■ دوشنبه ■ ۲۲ آذر ۱۴۰۰ ■ ۸ جمادی الاول ۱۴۴۳ ■ ۱۶ صفحه

■ قیمت درتهران و البرز ۲۰۰۰ تومان / دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان ■ Monday ■ 13 Dec 2021

طی حکمی از سوی رئیس جمهور

مختارپور رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی شد

در صفحه فرهنگی بخوانید

دبیر بیستمین جشنواره نمایش‌های آیینی سنتی در گفت‌وگو با «ایران»:

نمایش آیینی مظلوم است

در صفحه فرهنگی بخوانید

«ایران» از جزئیات بودجه ۱۴۰۱ گزارش می‌دهد

بودجه عدالت

کاهش ۱۵ درصدی هزینه، رشد ۴۳ درصدی عمرانی و افزایش حقوق کارکنان دولت از ۵ تا ۲۹ درصد

بررسی نخستین سند مالی دولت سیزدهم در گفت‌وگوی «ایران» با اقتصاددانان:

■ غلامرضا مصباحی مقدم: بودجه سال آینده، تورمی بسته نشد

■ مهدی صادقی: در حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی دقت شود

■ ابوالقاسم حکیمی‌پور: بودجه نه انبساطی است و نه انقباضی!

■ احسان ارکانی: سوگیری شاخص‌های بودجه به سمت رشد ۸ درصدی است

■ یاور دشتبانی: بودجه با کمترین اتکا به درآمدهای نفتی بسته شد

رئیس جمهور هنگام تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۱ کل کشور با تأکید بر استقرار نظام عادلانه پرداخت: ملاک برای ما، رضایت عموم مردم است نه رضایت خواص، برای ما رضایت خدا که به ما اجرای عدالت را امر کرده است و رضایت عموم مردم باید اصل باشد یا چند نفری که ممکن است حقوقشان مقداری کاهش داشته باشد؟

۳، ۵ و ۶

رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از پرستاران و خانواده‌های شهدای مدافع سلامت تأکید کردند

مستکبران از رنج ملت ایران لذت می‌برند

■ اگر حقایق را روایت نکنید دشمن روایت تحریف‌آمیز و دروغ خود را در افکار عمومی جاری و با عوض کردن جای ظالم و مظلوم اقدامات مستمر ظالمانه خود را توجیه می‌کند

■ مطالبه اصلی پرستاران در یک جمله «تقویت جامعه پرستاری» است که ضرورتی برای حال و آینده کشور به شمار می‌رود

۲

khamenei.ir

آخرین تحولات وین

ادامه مذاکرات بر اساس پیش‌نویس ایرانی

۲

گزارش «ایران» از روند بازسازی مناطق زلزله‌زده «دیزادیز»، «اندیکا»، «کوهرنگ» و «فین»

تکمیل خانه زلزله‌زدگان تا بهار سال آینده

۱۲

تأکید رئیس جمهور بر آزادسازی حریم نگین گردشگری لرستان

طلسم ۱۳ ساله ثبت جهانی فلک‌الافلاک می‌شکند؟

۱۲

دردسر فیلم جنجالی کریسمس جایگاه نخست‌وزیر انگلیس را به خطر انداخت

جانسون در سراشیبی سقوط

۴

گزارشی از شرایط سرویس‌های مدارس در شهرستان‌ها

دانش‌آموزان، قربانی خودروهای فرسوده!

۷

کارشناسان بازی‌سازی در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کردند

رونق صنعت بازی در گرو حمایت زیرساختی

۱۱

سفر به افغانستان؛ سرزمین رازها- بخش سوم

زیبایی و فقر در پل سرخ

۱۰

سفیر یمن در تهران از آخرین تحولات جنگ یمن می‌گوید

یمن موضوع مذاکره ایران و عربستان نیست

۹

نقش صندوق نوآوری و شکوفایی در تقویت کارآفرینی فناورانه

یادداشت

علی وحدت

رئیس هیات عامل صندوق نوآوری و شکوفایی

هفته پژوهش یادآور جایگاه پژوهش به‌عنوان یکی از لوازم ضروری توسعه جامعه ماست. هر یک از روزهای هفته پژوهش اما، عنوان ویژه‌ای دارد و نخستین روز آن، «پژوهش و فناوری، مدرسه و دانشگاه» نام گرفته است تا بر ارتباط مدرسه و دانشگاه به‌عنوان بازیگران اصلی نظام آموزش با پژوهش تأکید کند. به این بهانه یادداشت حاضر مروری اجمالی بر برنامه‌ها و اقدامات صندوق نوآوری و شکوفایی به‌عنوان متولی اصلی تأمین مالی توسعه فناوری در حمایت از فعالیت‌های پژوهشی و کارآفرینی فناورانه در دانشگاه‌ها خواهد داشت.

صندوق نوآوری و شکوفایی، به‌عنوان مولود قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و مطابق همین قانون، وظیفه تأمین مالی شرکت‌های دانش‌بنیان را برعهده دارد و به این منظور، خدمات مالی متنوعی در ۴ گروه تسهیلات، ضمانت‌نامه، سرمایه‌گذاری و توانمندسازی به این شرکت‌ها ارائه می‌دهد. تاکنون شرکت‌های دانش‌بنیان که شمار آنها از مرز ۶۴۰۰ شرکت عبور کرده است، بیش از ۱۹ هزار میلیارد تومان انواع خدمات مالی از صندوق نوآوری و شکوفایی دریافت کرده‌اند و این روند کماکان ادامه دارد، اما اگرچه تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان ظرف ۱۰ سال گذشته بتدریج به بیش از ۶۴۰۰ شرکت رسیده است و همچنان با شیب ملایمی در حال افزایش است، سهم این شرکت‌ها از اقتصاد کشور- تولید ناخالص داخلی- هنوز کمتر از یک درصد برآورد می‌شود که با مقدار مطلوب فاصله معناداری دارد. رهبر معظم انقلاب نیز در دیدار اخیر خود با نخبگان، به صراحت تأکید کردند که این عدد باید ظرف ۳-۴ سال آینده دست‌کم به ۵ درصد برسد. افزایش سهم شرکت‌های دانش‌بنیان از اقتصاد کشور، منطقاً مستلزم افزایش تعداد آنها و به‌طور همزمان، توسعه بازار و فروش شرکت‌های موجود است.

■ برای تقویت نرخ تولد شرکت‌های دانش‌بنیان جدید چه می‌توان کرد؟

اما شرکت‌های دانش‌بنیان از کجا می‌آیند و چطور متولد می‌شوند؟ برای پاسخ به این سؤال باید به معیارهای ارزیابی این شرکت‌ها توجه کنیم. مهم‌ترین شروط احراز صلاحیت شرکت‌های دانش‌بنیان، عبارت است از: خلق یک نمونه اولیه عملیاتی از محصول، استفاده از فناوری پیشرفته در محصول و ابتنای طراحی محصول بر تحقیق و توسعه. به بیان دیگر، شرکت دانش‌بنیان را می‌توان گروهی از پژوهشگران و فناوران دانست که به دانش فنی طراحی و ساخت یک محصول پیشرفته دست یافته‌اند. در واقع آنها توانسته‌اند با انجام فعالیت‌های تحقیقاتی در عرصه فناوری پیشرفته، دست‌کم یک نمونه اولیه از محصول مورد نظر خود را بسازند.

ناگفته پیداست که تقریباً همه بنیانگذاران شرکت‌های دانش‌بنیان را دانشجویان، دانش‌آموختگان یا اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور تشکیل می‌دهند. برخی از آنها حین حضور در دانشگاه یا پژوهشگاه و در جریان تجارب تحقیقاتی و بویژه تدوین رساله‌های ارشد و دکترا، دست‌کم بخشی از مسیر طراحی و توسعه نمونه اولیه را طی کرده‌اند و برخی دیگر نیز، پس از اتمام حضور در دانشگاه به فکر کارآفرینی فناورانه افتاده‌اند. اینگونه افراد و گروه‌ها، معمولاً از دانش فنی و تخصصی لازم برخوردارند و یا می‌توانند بسرعت آن را اکتساب کنند، اما اغلب از دانش، مهارت و تجربه کافی برای تجاری‌سازی آن برخوردار نیستند و منابع مالی لازم برای توسعه نمونه اولیه عملیاتی محصول خود را نیز در اختیار ندارند.

صندوق نوآوری و شکوفایی برای کمک به تجاری‌سازی و تأمین منابع مالی این نوع افراد و گروه‌ها، دو مسیر متفاوت در پیش داشت: تصدیگری و مداخله مستقیم یا مداخله غیرمستقیم. مداخله مستقیم به‌معنای برگزاری دوره‌ها، کارگاه‌ها و بوت‌کمپ‌های آموزشی برای گروه‌های مخاطب و تأمین بی‌واسطه نیازهای مالی آنها و مداخله غیرمستقیم، به‌معنای استفاده از ظرفیت شتابدهنده‌ها به‌عنوان یکی از بازیگران مهم زیست‌بوم نوآوری کشور که عمدتاً ماهیت خصوصی دارند و فلسفه وجودی آنها، ارائه بسته‌ای از خدمات آموزشی، مشورتی، مربیگری و تأمین فضای استقرار و همچنین تأمین منابع مالی لازم- موسوم به سرمایه بذری- به افراد یا تیم‌های صاحب ایده و دانش فنی (بخوانید دانشگاهیان) است. با این اوصاف، شتابدهنده‌ها را می‌توان کارخانه تولید شرکت‌های دانش‌بنیان به‌شمار آورد که در پرریسک‌ترین مرحله از چرخه عمر کسب‌وکارهای دانش‌بنیان- موسوم به دره مرگ- به یاری آنها می‌شتابند.

صندوق با توجه به ضرورت استفاده حداکثری از ظرفیت‌های بخش خصوصی از یک طرف و پیامدهای نامطلوب مداخلات مستقیم و تصدیگری از طرف دیگر، مسیر دوم را برگزید و یک بسته حمایتی برای کمک به شتابدهنده‌های دانش‌بنیان طراحی کرد که تعداد آنها اینک به حدود ۱۲۰ شتابدهنده رسیده است.

■ بسته حمایتی صندوق برای شتابدهنده‌های دانش‌بنیان

این بسته که فلسفه آن حمایت از کارآفرینی فناورانه توسط جوانان و بویژه دانشگاهیان از مجرای شتابدهنده‌های دانش‌بنیان است، موارد زیر را در برمی‌گیرد:

سرمایه‌گذاری با شتابدهنده‌های دانش‌بنیان تا سقف سالانه ۴ میلیارد تومان به‌معنای تزریق سرمایه خطرپذیر به شتابدهنده‌ها برای تأمین مالی هسته‌های فناور (به معنای مشارکت صندوق در سود و زیان استارتاپ‌ها و تیم‌های فناور)

اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه برای تأمین سرمایه بذری شتابدهنده‌ها تا سقف ۵۰۰ میلیون تومان در سال (برای مثال ۶ فقره تسهیلات ۸۰ میلیون تومانی برای رشد و توسعه ۶ گروه فناور در سال)

اعطای کمک‌هزینه بلاعوض به شتابدهنده‌های دانش‌بنیان به منظور تأمین سرمایه بذری استارتاپ‌ها و گروه‌هایی که به توسعه فناوری پیشرفته (و نه صرفاً نوآوری در مدل کسب‌وکار) می‌پردازند، تا سقف سالانه ۵ فقره ۳۰۰ میلیون تومانی

اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه برای تأمین ودیعه رهن محل استقرار شتابدهنده‌ها تا سقف ۳ میلیارد تومان

اعطای کمک بلاعوض برای ارائه خدمات آموزشی، مشاوره‌ای، دریافت استانداردها و تأییدیه‌ها، حفاظت از مالکیت فکری و حضور در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی تا سقف سالانه حدوداً ۹۰۰ میلیون تومان.

■ یک حلقه مفقوده دیگر: ارتباط دانشگاهیان با شتابدهنده‌های دانش‌بنیان

بسته حمایتی صندوق برای شتابدهنده‌های دانش‌بنیان از ابتدای سال ۹۸ بتدریج عملیاتی شد، اما بررسی نشان داد که اغلب شتابدهنده‌های دانش‌بنیان ظرفیت مازاد دارند و جز معدودی، ارتباط آنها با دانشگاه‌ها و دانشگاهیان چندان برقرار نیست. نه دانشجویان و اعضای هیأت علمی با خدمات و ظرفیت‌های شتابدهنده‌ها آشنا هستند و نه شتابدهنده‌ها می‌توانند امکانات خود را آن‌طور که باید و شاید به دانشگاهیان معرفی کنند. از این رو، صندوق از ابتدای سال ۱۴۰۰، سلسله رویدادهایی موسوم به «پیوند» را در دستور کار خود قرار داد که هدف آن، شناسایی دانشجویان، دانش‌آموختگان و اعضای هیأت علمی توانمند و صاحب ایده و دانش فنی، توانمندسازی آنان از منظر دانش تجاری‌سازی و شناساندن آنها به شتابدهنده‌های دانش‌بنیان است.

صندوق امیدوار است این رویدادها که با محوریت استان‌ها و دانشگاه‌ها برگزار می‌شود، بتواند به تقویت جذب این افراد یا گروه‌ها به شتابدهنده‌ها کمک کند. متعاقباً وقتی افراد و گروه‌های صاحب ایده وارد چرخه شتابدهی شتابدهنده‌های دانش‌بنیان می‌شوند، می‌توانند به‌طور غیرمستقیم از حمایت‌های صندوق بهره‌مند شوند.

اولین بودجه قرن؛ کمبودها و بهبودها

یادداشت

حسین رضوی‌پور

پژوهشگر اقتصادی

نخستین متن از لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در حالی در رسانه‌ها دست به دست می‌شود که این سند مهم مالی دولت که نخستین بودجه دولت سیزدهم نیز محسوب می‌شود تغییرات زیادی را نسبت به بودجه سنوات گذشته نشان می‌دهد. تغییراتی که عمدتاً با هدف کاهش کسری تراز عملیاتی، مهار تورم و ایجاد انضباط مالی در دولت پیشنهاد شده‌اند اما نگرانی‌هایی را درخصوص انقباضی بودن بودجه و تأثیر آن بر تشدید رکود اقتصادی در ذهن‌ها ایجاد کرده است.

پیش از بررسی اعداد و ارقام بودجه باید به این مهم اشاره کنیم که مهم‌ترین انتظاری که از یک بودجه مناسب می‌توان داشت، واقعی بودن و قابلیت اجرای واقع‌نگرانه است. در کنار این مهم، ویژگی‌هایی نظیر تدریجی بودن اصلاح اوضاع اقتصادی، تشخیص درست و حساب شده اولویت‌ها و مبتنی بر برنامه بودن نیز جزوویژگی‌های مطلوب یک بودجه مناسب هستند.

لایحه بودجه ۱۴۰۱ در نگاه اول کوشیده است برخی از رویه‌های گذشته در تنظیم بودجه را کنار بگذارد. تنظیم بودجه بر اساس دلار ۲۳ هزار تومانی و حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، تخصیص گاز به عنوان سوخت صنعت فولاد با قیمتی معادل قیمت خوراک پتروشیمی‌ها، تلاش برای کاهش سقف فروش اوراق و فروش دارایی دولت بر اساس میزان فروش محقق شده در ماه‌های اخیر و تغییر میزان ونرخ فروش نفت بر اساس رویه‌های چند ماه اخیر، از جمله واقع‌نگری‌های دولت در تنظیم بودجه سال آینده بوده است. این تعدیل‌ها اگرچه از بعد اقتصادی می‌توانند مثبت باشند اما باید به اتخاذ سیاست‌های جبرانی و حمایتی در کنار این تعدیل‌های فوری و ضروری نیز توجه کرد. افزایش حدود ۷۳ درصدی درآمدهای مالیاتی و گمرکی، فشارهای رکودی را بر اقتصاد افزایش خواهد داد، مگر آنکه مبتنی بر پایه‌های مالیاتی جدید یا جلوگیری از فرار مالیاتی باشد. کاهش افزایش حقوق و دستمزد کارکنان دولت و کمتر بودن آن از نرخ تورم، نه تنها فشار معیشتی بر کارمندان دولت را افزایش می‌دهد بلکه اثر ثانویه‌ای بر گردش مالی بخش خصوصی نیز می‌گذارد؛ مگر آنکه این کاهش بیشتر متوجه حقوق‌های بالا بوده و از هزینه‌های لوکس یا وارداتی بکاهد. توجه به سیاست‌های جبرانی محدود و موقت و ضرورت توجه به تشکیل دارایی سرمایه‌ای و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای رشد تولید، دو ابزار مهم برای خروج فوری از رکود و بهبود معیشت مردم است. در کنار تمام موارد فوق، باید محدودیت‌ها و کمبودهای موجود برای اصلاح وضعیت اقتصادی کشور را نیز در نظر گرفت. حجم بالای پروژه‌های نیمه‌تمام، مشکلات جدی در حوزه صندوق‌های بازنشستگی، کمبود آب، تحریم، فقدان زیرساخت‌های لازم برای توسعه نظام مالیاتی بر مبنای مجموع درآمد، بدهی‌های باقیمانده از دولت قبل، فقدان زیرساخت‌های اطلاعاتی لازم برای تخصیص بهینه و هدفمند، سیاست‌های حمایتی و جبرانی و هزینه‌های سرسام‌آور نظام بهداشت و درمان در شرایط کرونا، همگی از محدودیت‌ها و کمبودهایی هستند که خروج از آنها مستلزم صبوری همراه با حسن تدبیر است.